

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВОЧИНИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від 20 грудня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Правочини в цивільному праві
Викладач (-і)	Олійник Оксана Степанівна, доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
Е-mail викладача	oksana.oliinyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі здобувачами вищої освіти, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/informatsiia-shchodo-navchalnoho-protsesu/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, щодо погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань, здійснення керівництва науковими роботами.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є інститут правочину в цивільному праві, особливості його регулювання та застосування. В рамках вивчення навчальної компоненти здобувачі вищої освіти набувають знання про поняття правочину, його ознаки та зміст, умови дійсності, види та форму правочинів, а також особливості тлумачення та правозастосування інституту правочину в сучасному цивільному праві. Програма освітньої компоненти складається із таких змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки, правова природа правочинів. 2. Правова характеристика окремих видів правочинів. <p>В сучасних умовах розвитку цивільного товарообороту, новітніх підходах до переосмислення окремих правових конструкцій приватного права, рекодифікації цивільного законодавства, посилюється увага теоретиків і практиків до традиційних усталених приватноправових інститутів одним із яких є правочин, що займає провідне місце в системі приватного права та законодавства. Дослідження правової природи, особливостей, видового різноманіття правочинів є актуальним для приватноправової науки. Під впливом розвитку товарно-грошових відносин, змін в економічній сфері, змін в законодавстві актуалізується значення й сфера застосування правочину, зміщуються чи удосконалюються окремі аспекти механізму правового регулювання інституту правочину.</p> <p>Проблема поглиблення та розширення науково-правових досліджень змісту правочину є сьогодні актуальною з огляду на формування в теорії приватного права оновленої концепції правочину, концепції «традиційних правочинів» та «ІТ-правочинів»; встановлення специфічних ознак правочинів та формування в результаті цього різних підходів до класифікації правочинів, співвідношення різних правочинів між собою, особливості встановлення правових наслідків правочинів з вадами волі, розмежування понять «недійсний», «неукладений», «нечинний», «нікчемний» правочин та встановлення їх правових наслідків. Актуальним залишається питання дослідження прогалин та суперечностей у чинному цивільному законодавстві України, судовій практиці, що виникають внаслідок застосування таких способів захисту цивільних прав як визнання правочину недійсним, шляхи усунення недоліків цивільного законодавства. Тому науковий аналіз та дослідження правової природи й місця правочину в системі приватноправових інститутів, тлумачення конструкції правочину в ретроспективі та сьогодні, дослідження окремих аспектів застосування інституту правочину набуває вагомого значення.</p>	

Основними джерелами освітньої компоненти виступають Цивільний кодекс України, Сімейний кодекс України, Господарський кодекс України, інші законодавчі акти, що вміщують правові норми, спрямовані на регламентацію інституту правочину. доктрина приватного права, судова практика.

Вивчення правочину в цивільному праві в умовах формування та розвитку цілісної ефективної системи приватного права, рекодифікації окремих приватноправових інститутів слугує основою базової підготовки здобувача освіти – юриста, та сприяє формуванню тих засобів та навичок, які є необхідними для впровадження у подальшій професійній діяльності.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Правочини в цивільному праві» є формування у здобувачів освіти цілісної системи знань про правочин як загальнотеоретичне явище та з'ясування специфіки його застосування у приватноправових відносинах, формування навичок та умінь, спрямованих на вирішення практичних завдань щодо застосування інституту правочину.

Основними цілями вивчення навчальної дисципліни «Правочини в цивільному праві» є набуття здобувачами освіти компетентностей щодо знання та розуміння змісту актів законодавства України, що є джерелами правового регулювання правочину, закріплення необхідних юридичних знань з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності внаслідок застосування правочину.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу джерел приватного права та результатів наукових досліджень приватноправових відносин.

Здатність застосовувати знання про правочин у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями в сфері приватного права.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

Здатність застосовувати правові принципи та доктрини в процесі освоєння правочину як інституту приватного права.

Здатність застосовувати норми та інститути цивільного права як галузі права.

Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції у відношенні правочину як інституту приватного права та суміжних категорій.

Здатність до критичного та системного аналізу інституту правочину як базового правового явища приватного, зокрема, цивільного права.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх характеру та значення.

Програмні результати навчання:

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів про правочин з різних приватного права, включаючи наукову та професійну літературу, використовувати сучасні методи дослідження.

Давати короткий правовий висновок щодо окремих практичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального та процесуального права про правочини.

Пояснювати природу і зміст правочину та його сутнісних характеристик як основного правового явища.

5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	12		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18		
самостійна робота	60		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
3	081 Право	2	вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття сам. роб.
Модуль I. Поняття, ознаки, правова природа правочинів.			
Тема № 1. Загальні положення про правочини в приватному праві: поняття, ознаки, джерела правового регулювання.		2	2 6
Тема № 2. Визначення правочину в системі юридичних фактів. Правочин як підстава виникнення цивільних прав та обов'язків.		1	2 7
Тема № 3. Класифікація правочинів в системі приватного права.		1	2 7
Тема № 4. Умови чинності правочину. Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону.		2	2 6
Тема № 5. Тлумачення змісту правочину та відмова від правочину.		-	2 8
Модуль II. Правова характеристика окремих видів правочинів			
Тема № 6. Поняття, правова природа, види односторонніх правочинів.		2	2 6
Тема № 7. Двосторонні та багатосторонні правочини в приватному праві: поняття, ознаки, загальні засади правового регулювання.		2	2 6
Тема 8. Недійсні, нікчемні, неукладені правочини: проблеми розмежування.		1	2 7
Тема 9. Правова природа правочинів із вадами волі: поняття, ознаки, класифікація, правові наслідки.		1	2 7
Разом за семестр		12	18 60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.6 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами та доповненнями) – <i>текст розміщений на сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННІОІ.pdf</i></p> <p>Контроль успішності здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною системою. Підсумковий бал</p>		

	складається з суми балів, отриманих впродовж семестру і дорівнює сумі підсумкового балу за семінарські (практичні) заняття (максимально 45 балів); балу за контрольну роботу (максимально 50 балів); балу за індивідуальне завдання (максимально 5 балів).
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма здобувачами вищої освіти письмової модульної контрольної роботи. Робота виконується на 9-му семінарському занятті та охоплює два змістових модулі: Поняття, ознаки, правова природа правочинів. Правова характеристика окремих видів правочинів.</p> <p>На контрольну роботу вноситься 3 описових запитання, які оцінюються в 10 балів кожне, 5 закритих тестових запитань, які оцінюються по 2 бали кожне, задача, правильний розв'язок якої оцінюється у 10 балів. Максимальний бал за контрольну роботу становить 50 балів.</p> <p><u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів)</u> здобувачі освіти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/</i></p>
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена п. 4.6. Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами та доповненнями) – <i>текст розміщений на сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННІОІ.pdf</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю, визначаються р. 5 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами та доповненнями) – <i>текст розміщений на сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННІОІ.pdf</i>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік. Для здобувачів вищої освіти, які не мають заборгованостей по навчальній дисципліні та набрали за результатами семестрового (поточного) контролю не менше 50 балів, залік виставляється на останньому семінарському (практичному) занятті за результатами семестрового (поточного) контролю відповідно до п.п. 4.6.1 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Для здобувачів вищої освіти, які набрали за результатами семестрового (поточного) контролю менше 50 балів («незараховано»), або мали на день виставлення заліку невідпрацьовані пропущені заняття, за умови їх відпрацювання, передбачено виконання залікової роботи у письмовій формі.</p>

Заліковий білет включає 2 описових завдання, які оцінюються в 20 балів кожне, 10 закритих тестових запитань, які оцінюються по 4 бали, задача, правильний розв'язок якої оцінюється у 20 балів.
Максимальний бал за залік складає 100 балів.
Залік може проводитися з використанням технологій дистанційного навчання. Залік також може проводитися з використанням технологій дистанційного навчання на платформі <https://d-learn.pnu.edu.ua/>. У такому разі залік проводиться у тестовій формі. Структура білета – 50 тестових завдань, кожне з яких оцінюється у два бали.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання здобувачами освіти однієї обов'язкової та додаткових письмових робіт, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках для самостійної роботи), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях.

Методичні вказівки розміщені на сайті [кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/](https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/)

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL:<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>

Відвідування занять

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають лекції і семінарські (практичні) заняття навчальної дисципліни.

Лекційні заняття можуть проводитися з використанням технологій дистанційного навчання. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник навчальної дисципліни віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу здобувача вищої освіти (п. 5.1.2 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННЮІ.pdf>

Неформальна освіта:

Визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (в редакції від 12.02.2021 року) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003. Офіц. Веб-сайт Верхов. Ради. України. Законодавство України. [Цивільний кодекс України | від 16.01.2003 № 435-IV \(rada.gov.ua\)](https://rada.gov.ua/)

2. Цивільний кодекс України. Станом на 01 січня 2023 р.: наук.-практ. коментар / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. Харитонova Є. О., канд. юрид. наук, доц. Калітенко О. М. - Київ : Норма права, 2023. 1424 с.

3. Луць В.В., Великанова М.М. Договори в цивільному праві України: навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 308 с.

4. Цивільно-правова наука і практика: збірник науковоправових (консультативних, експертних) висновків / О. В. Дзера. Київ: Алерта, 2023. 572 с.

5. Визнання правочинів недійсними: основи теорії та судова практика. Посібник для суддів. / А. В. Нижний, М. П. Ходаківський, Г. В. Юровська. / Під редакцією А. В. Нижного. Київ: Алерта, 2020. 234 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках для семінарських занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Викладач

**Оксана ОЛІЙНИК,
доцентка кафедри цивільного права**